

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Byznys a paragrafy, díl 17.: Přístup do datové schránky právnické osoby při úmrtí jednatele

Vítáme vás u dalšího dílu naší série Byznys a paragrafy, kterou pro vás připravuje advokátní kancelář LAWYA. Tento díl volně navazuje na 14. díl, článek o úmrtí jednatele a jediného společníka v jednočlenné společnosti a posouvá téma do čistě praktické roviny datových schránek. Zaměříme se na to, kdo do nich smí podle zákona vstupovat, co přesně se stane po smrti nebo odvolání jednatele, proč samotné dodání zprávy spouští účinky, i když ji nikdo neotevře, a jak nastavit procesy tak, aby firma nebyla rukojmím desátého dne. Vysvětlíme roli pověřené osoby a administrátora, rozdíl mezi automatickým „propadnutím“ přístupů po zápisu v rejstříku a cíleným zásahem přes Czech POINT, i to, kdy a jak mohou společníci podle § 183 ZOK sami svolat valnou hromadu, aby obnovili akceschopnost společnosti.

Datová schránka je v podstatě stěžejní komunikační kanál společnosti vůči státní správě. Umožňuje bezplatně odesílat a přijímat úřední dokumenty jako výzvy, rozhodnutí či přiznání, a to prakticky kdykoli a odkudkoli. Od 1. 1. 2023 datové schránky automaticky zřizovány všem podnikajícím osobám - fyzickým podnikatelům (OSVČ) i právnickým osobám - které je do té doby neměly^[1].

Oprávněná osoba, administrátor a pověřená osoba

K datové schránce je vždy přiřazena tzv. *oprávněná osoba*, která má plné dispoziční právo. U schránky právnické osoby je to člen statutárního orgánu zapsaný v Obchodním rejstříku^[2]. Oprávněná osoba může přenechat rutinní obsluhu schránky dalšímu pracovníkovi nebo kolegovi. Pro tento účel lze jmenovat administrátora datové schránky, který má oprávnění zakládat a spravovat účty dalších uživatelů, a pověřené osoby, které mají přístupové právo k samotné datové schránce či vybraným datovým zprávám. Správný postup je nesdílet s nikým své přístupové údaje do datové schránky, ale zřídit jí vlastní účet - buď jako administrátora, nebo jako pověřenou osobu.

V praxi tedy k firemní datové schránce mají hlavní přístup jednatele a ti mohou ustanovit další pověřené osoby či administrátory schránky. Toto omezení je dáno snahou o bezpečnost systému a jasnou odpovědnost za obsah příchozích a odchozích zpráv.

Úmrtí jediného jednatele a nemožnost přístupu do schránky

Pokud zemře jediný jednatel společnosti, nastává specifický problém. Oficiální portál datových schránek zdůrazňuje, že v takovém případě schránka nezaniká ani se automaticky nezrušuje - zůstává nadále aktivní, což je s ohledem na existenci právnické osoby žádoucí. Problém je ale v tom, že po smrti jediného statutárního zástupce právnické osoby reálně nikdo další nemusí být schopen se k této schránce přihlásit. Systém datových schránek umožňuje přístup buď jinému statutárnímu zástupci, nebo osobě pověřené ještě za života původního jednatele. Pokud ale žádný takový přístup neexistuje, společnost zůstane odříznutá od všech datových zpráv.

Tato situace s sebou nese závažná rizika - zejména fikci doručení listiny desátým dnem od jejího dodání do datové schránky. Veškeré písemnosti, které do datové schránky přijdou, jsou tedy

považovány 10. dnem za úředně doručené, ať už je někdo přečte, či nikoli. V praxi to znamená, že společnost nezná obsah datových zpráv a přitom již mohou běžet lhůty z nich vyplývající. Pokud tedy společnost, resp. její jednatel za svého života nepověřil žádnou další osobu k přístupu do datové schránky, hrozí, že některé lhůty propadnou bez vědomí zástupců společnosti. Po uplynutí lhůt pak již není možné uplatnit opravné prostředky a situace se může zkomplikovat exekucemi apod. Proto absence zástupce s přístupem k datové schránce je kritické riziko.

Pakliže zemře jediný statutární zástupce a společnost nemá nikoho dalšího s nastaveným přístupem, nelze datovou schránku obsluhovat, dokud nebude v obchodním rejstříku zapsán nový statutární zástupce. Do té doby sice schránka fyzicky přijímá zprávy, ale kvůli absenci oprávněné osoby nelze zprávy vyzvednout.

Zákon stanoví, že v situaci, kdy společnost nemá jednatele nebo když jednatel dlouhodobě neplní své povinnosti, může valnou hromadu svolat jakýkoliv společník. Pokud zájmy společnosti vyžadují, může tak učinit také dozorčí rada, je-li zřízena[3]. Pro společnost bez jednatele to znamená, že společníci nejsou bezmocní - mohou prostřednictvím valné hromady rozhodnout o náhradě jednatele. Tím se obnoví schopnost firmy jednat - včetně obnovení přístupu k datové schránce prostřednictvím nově zvoleného jednatele.

Prevence rizik

Aby ke krizovým situacím nedocházelo, doporučuje se předejít ztrátě přístupu do datové schránky ještě za života jednatele. Základní možností je předem stanovit pověřenou osobu či administrátora, který bude mít přístup i v případě, že původní jednatel nebude k dispozici. Mělo by jít o člověka, kterému jednatel plně důvěřuje a který může pravidelně schránku kontrolovat, vyzvedávat zprávy a případně je vytištěné či konvertované odevzdávat společnosti. Administrátor navíc dokáže nastavit i další pověřené osoby a upozornění na nové zprávy.

Dalším opatřením je udělit jménem společnosti plnou moc třetí osobě, která by mohla v naléhavém případě jednat za firmu a požádat o zpřístupnění schránky. Zatímco plná moc obvykle končí smrtí zmocnitele, u právnické osoby se takto udělená plná moc sama o sobě smrtí jejího statutárního zástupce neztrácí účinnost. Podmínkou je samozřejmě, že plná moc byla udělena v dostatečném rozsahu a legitimně. Takto může zmocněnec okamžitě žádat u správy datových schránek o přístup i poté, co původní jednatel zemřel.

Ve společnosti by se tedy měly předem určit minimálně dvě oprávněné osoby. Pro případ, že by tito lidé rovněž z nějakého důvodu onemocněli či zanechali funkcí, je dobré mít připravenou plnou moc pro spolehlivého externistu (např. advokáta). Zejména u menších společností se vyplatí pamatovat na situaci, kdy by schránku spravoval pouze jednatel - pak je tento prvek prevence naprosto klíčový.

Závěr

Praxe ukazuje, že nejúčinnější je jednoduchá prevence: mít vždy alespoň dvě nezávislé osoby s přístupem (administrátor a pověřená osoba), mít zapnuté notifikace a interně určeno, kdo schránku kontroluje v běžném režimu i při krizích. Při změnách ve vedení společnosti je klíčová rychlost - přímý zápis notářem do obchodního rejstříku, okamžité zneplatnění starých přístupů a okamžitá obsluha schránky nově oprávněnou osobou. Pokud jednatel chybí nebo nejedná, společníci mají v ruce nástroj v podobě svolání valné hromady podle § 183 ZOK. V krajních případech lze žádat o jmenování opatrovníka právnické osoby.

Sledujte další díly seriálu Byznys a paragrafy, a pokud chcete mít přehled o aktuálních právních změnách a praktických doporučeních, přihlaste se k odběru našeho měsíčního newsletteru, který

vám přináší nejnovější právní novinky a užitečné tipy.

Přihlásit se k odběru newsletteru můžete >>> [zde](#).

Děkujeme, že jste s námi, a těšíme se na společnou cestu světem práva a podnikání.

Mgr. Jakub Hanák,
advokát

Mgr. Tomáš Veverka,
advokátní koncipient

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:
Tučapy 240
683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:
Králova 298/4
616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310
e-mail: info@lawya.cz

[1] Novela č. [457/2022](#) Sb. Zákona č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

[2] § 8 zákona č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

[3] § 183 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)